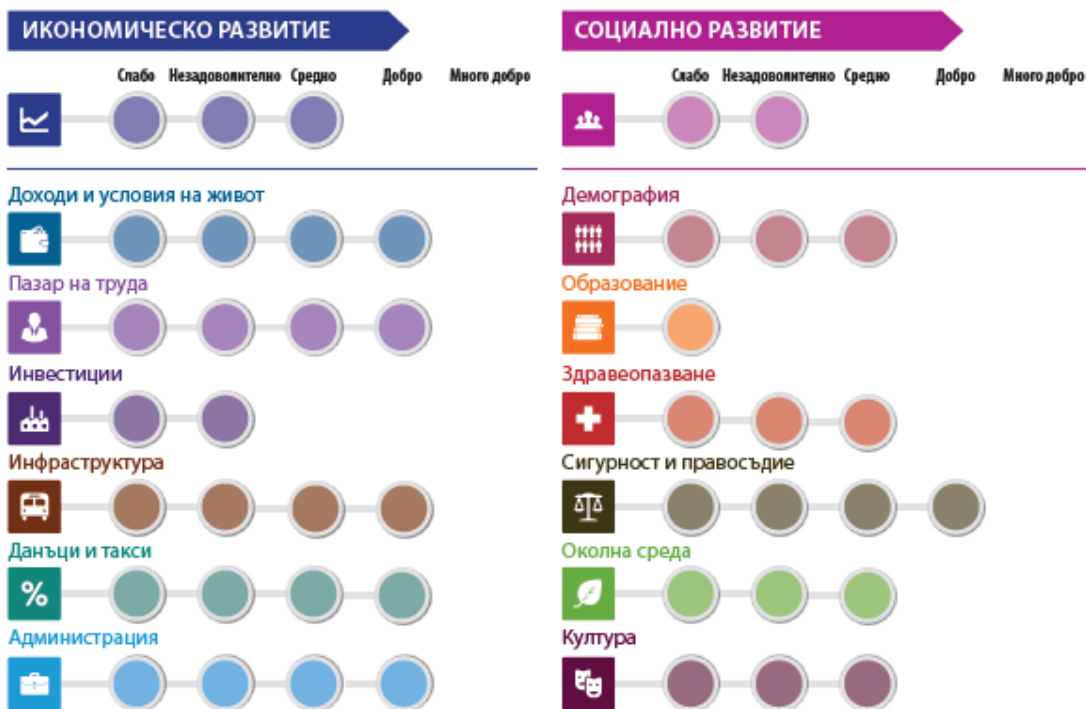

ОБЛАСТ ЯМБОЛ

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в областта продължава да се повишава и през 2016 г., но ръстът отново е по-нисък от средния за страната. Ръстът на брутният вътрешен продукт е съпроводен и с повишения на заплатите и доходите. Продължаващото бързо развитие на пазара на труда може да е затруднено от образователната структура на работната сила. Област Ямбол е със сравнително слаба бизнес и инвестиционна активност. През 2017 г. както достъпът до интернет, така и неговото използване от жителите на областта се повишават значително. Усредненото ниво на местните данъци в общините в областта остава по-ниско от средното за страната. Оценката на прозрачността на органите на местното самоуправление в област Ямбол се повишава и през 2018 г. и остава по-висока от средната за страната. Покритието на кадастъра в областта се повишава значително.

Населението в областта застарява по-бързо от средните нива в страната вследствие на сравнително ниската раждаемост и високото изселване на от областта. Средният успех на матурите по български език и литература през 2018 г. поставя област Ямбол на последно място в страната. Липсата на лекари специалисти и ограниченият капацитет на болниците са взаимосвързани и с чувствително по-ниския относителен брой на преминалите болни за лечение в областта. Относителният брой на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в област Ямбол остава сравнително нисък, а разкриваемостта – значително по-висока от средната. Достъпът на населението до канализация, свързаната с пречиствателно станции за отпадъчни води в областта остава изключително нисък. Ямбол е сред областите с най-ниско замърсяване на атмосферата с въглероден диоксид и най-малък обем на образуваните битови отпадъци. Сравнително висок остава интересът към театрите в областта.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в областта продължава да се повишава и през 2016 г., но ръстът отново е по-нисък от средния за страната и областта вече изостава чувствително. Ръстът на брутният вътрешен продукт е съпроводен и с повишения на заплатите и доходите в областта и въпреки че през 2017 г. нивата на бедност в областта леко се повишават, те остават значително по-ниски от средните за страната.

Икономическата активност в област Ямбол продължава да се повишава и през 2017 г. достига близо 74% при средна 71% в страната. В същото време за трета поредна година заетостта в областта нараства значително и достига 68% (при 67% в страната). Въпреки че коефициентът на безработица в страната продължава да намалява и през 2017 г. достига 6%, стойността му в област Ямбол се задържа миналогодишното си ниво от близо 8%. Продължаващото бързо развитие на пазара на труда може да е затруднено от образователната структура на работната сила. През 2017 г. относителният дял на населението на възраст 25-64 г. с висше образование се свива до 22% (при средно 28% в страната), а това с основно и по-ниско образование се повишава до 18% (при средно 17% страната). Коефициентът на демографско заместване като отношение на населението на възраст 15-19 г. към това на 60-64 г. в областта се повишава до 60% през 2017 г., но остава по-нисък от средния за страната (64%). Стойността му означава, че на всеки 100 души, на които предстои излизане от пазара на труда през следващите няколко години, отговарят 60 младежи, които ще се вляят на пазара на труда.

Област Ямбол е със сравнително слаба бизнес и инвестиционна активност и през 2016 г. се наблюдава влошаване на стойностите на ключови показатели за това. Относителният брой на нефинансовите предприятия намалява от 47 до 45 на хиляда души от населението при 57 на хиляда души за страната. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи се свиват до 1 342 лв. на човек (при 2 488 лв. на човек за страната), а чуждестранните преки инвестиции намаляват до 462 евро на човек (при 3 310 евро на човек за страната).

Усвоените европейски средства в областта продължават да се повишават, въпреки че остават под средните за страната. Към 30 юни 2018 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми в областта достига 1 394 лв. (при 1 543 лв. в страната). В рамките на областта много на човек усвоява община Ямбол (над 1,5 хил. лв. на човек), а най-малко – общините Елхово и Стралджа с по под 500 лв. на човек.

Въпреки че гъстотата на железопътната мрежа в областта е двойно по-ниска от средната за страната, гъстотата на пътната мрежа остава по-висока. По-висок е и делът на автомагистралите и първокласните пътища – 20,4% при 18,7% в страната, което обяснява и сравнително доброто качество на пътищата. През 2017 г. както достъпът до интернет, така и неговото използване от жителите на областта се повишават значително.

През 2018 г. никоя община от област Ямбол не е увеличавала някой от разглежданите местни данъци, а усредненото им ниво за областта остава по-ниско от средното за страната. Значително по-ниски от средните за страната остават местните ставки на данъка за търговия на дребно и данъка за таксиметров превоз. В рамките на областта разглежданите данъци като цяло са най-ниски в община Елхово, а сравнително високи – в община Ямбол.

Оценката на прозрачността на органите на местното самоуправление в област Ямбол се повишава и през 2018 г. и остава по-висока от средната за страната. С най-висок резултат тази година е община Ямбол, изпреварвайки община Тунджа. Самооценките на администрацията показват, че развитието на електронното правителство продължава да изостава и през 2018 г., докато предоставянето на услуги на „едно гише“ остава сравнително добре разпространено. Покритието на кадастъра в областта се повишава значително от 17% през 2016 г. до над 50% през 2017 г. (при средно 37% в страната) след включването на над 90% от територията на община Тунджа в кадастралната карта.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Населението в областта застарява по-бързо от средните нива в страната вследствие на сравнително ниската раждаемост и високото изселване на от областта. През 2017 г. коефициентът на естествен прираст в областта намалява до -8,4‰ (при -6,5‰ в страната), а този на механичен прираст се свива до -6,5‰ като по-бързо изселване се наблюдава единствено в област Смолян. Коефициентът на възрастова зависимост като отношение на населението на 65 и повече години към това на 0-14 г. в областта достига 159% при 148% в страната през 2017 година.

Средният успех на матурите по български език и литература през 2018 г. поставят област Ямбол на последно място в страната (изпреварена от област Кърджали спрямо миналогодишните резултати). Ямбол е и сред областите с най-висок дял на слабите оценки – 16% при 6% страната, въпреки че той намалява спрямо този от 2017 г. (20%). Относителният брой на преподавателите в основното и средното образование в областта се повишава през 2017 г., но остава значително под средния в страната – 73 на хиляда ученика при 80 на хиляда ученика в страната.

През 2017 г. общопрактикуващите лекари в област Ямбол нарастват и относителният им брой става по-висок от средния за страната – 1 364 жители на един общопрактикуващ лекар при 1 562 жители на лекар в страната. Същевременно обаче относителният брой на лекарите от водеща специалност в област продължава да изостава и остава значително по-нисък от средния за страната. Ямбол е и сред областите със сравнително ограничена леглова база. През 2017 г. леглата в месните многопрофилни болници са 3,3 на хиляда души от населението при 4,9 легла на хиляда души в страната. Липсата на специалисти и ограниченият капацитет на болниците са взаимосвързани и с чувствително по-ниския относителен брой на преминалите болни за лечение в областта. През 2017 г. те са 150 на хиляда души от населението при 242 на хиляда души в страната, което означава, че жителите на област Ямбол вероятно търсят здравни грижи извън областта.

Въпреки че наказателните съдии в област Ямбол са значително по-ненатоварени от средното ниво в страната, през 2017 г. това не се отразява на бързината на правораздаване в областта. Един съдия в окръжния съд в Ямбол разглежда средно по 6 дела месечно при средно 10 дела месечно на съдия в страната, като делът на делата приключили в тримесечен срок и този на висящите дела са идентични в областта и в страната – съответно 91% и 9%. Относителният брой на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в област Ямбол остава сравнително нисък, а разкриваемостта – значително по-висока от средната в страната. През 2017 г. в областта са регистрирани 11 престъпления на хиляда души от населението (при 13 на хиляда души в страната), а разкритите са 65% (при 45% в страната).

Достъпът на населението до канализация, свързаната с пречиствателно станции за отпадъчни води в областта остава изключително нисък (по-нисък е единствено в област Видин) – 5% при 63% в страната през 2016 година. Въпреки това делът на населението в селища с обществена канализация е близо до средния – 71% при 76% в страната. Ямбол е и сред областите с най-ниско замърсяване на атмосферата с въглероден диоксид - 7,8 тона вредни емисии на кв. км при 281 тона на кв. км в страната. Относителният обем на образуваните битови отпадъци в областта също е значително по-нисък и продължава да намалява, достигайки 281 кг на човек годишно при 406 кг на човек годишно в страната през 2016 година.

Интересът към местните кина и музеи остава значително по-нисък в сравнение с относителните нива в страната и през 2017 година. Относителният брой на посещенията на библиотеките в областта също в по-ограничен. Сравнително висок обаче остава интересът към театрите в областта. През 2017 г. посещенията на местните театри са 437 на хиляда души при 314 посещения на хиляда души средно за страната.

Ключови показатели за област Ямбол

Индикатори на икономическото развитие	2013	2014	2015	2016	2017
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	7 168	7 773	8 159	8 445	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	4 572	4 133	4 437	5 147	5 357
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	7 111	7 472	8 053	8 626	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната, %	22,8	15,5	14,4	16,8	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15-64 години (%)	71,7	69,4	71,5	71,7	73,5
Коефициент на заетост на населението на 15-64 години (%)	59,9	58,8	62,8	66,2	67,9
Коефициент на безработица на населението на 15-64 години (%)	16,1	15,0	12,0	7,6	7,6
Дял на населението с висше образование, 25-64 г. (%)	24,2	23,7	29,0	26,0	22,0
Брой на нефинансови предприятия на 1000 души от населението	44	45	47	45	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1 326	1 741	2 182	1 342	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	416	459	642	462	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	44,8	57,2	56,8	57,1	62,0
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	50,3	51,7	52,1	40,7	42,5
Покритие на кадастъра (%)	16,6	16,6	16,6	16,6	50,4

Индикатори на социалното развитие	2013	2014	2015	2016	2017
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-6,5	-7,6	-9,5	-7,6	-8,4
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-5,0	-3,8	-5,8	-5,0	-6,5
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,16	4,10	3,98	3,87	3,87
Процент оценки на матурите по БЕЛ под среден 3,00	8,5	10,0	15,6	16,8	20,2
Нетен коефициент на записване на населението в V-VIII клас, %	83,0	83,5	78,4	84,1	89,4
Дял на здравноосигурените лица (%)	88,8	89,9	91,3	91,0	89,9
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	167,7	139,0	157,3	154,5	149,5
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	12,2	10,9	10,8	11,0	11,3
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	57,0	60,2	60,0	70,7	64,9
Дял на висящите наказателни дела (%)	10,3	6,6	6,3	4,7	8,6
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадни води (%)	3,6	3,6	4,7	4,7	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата, тонове вредни емисии/кв. км	63,8	62,7	33,6	7,8	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	59	134	111	193	139
Посещения в театрите на 1000 души от населението	383	421	427	454	437